

bx

76831

3

Dr. W. H. P. de Bloog v. Kuffeler
Opmerkingen betreffende oprichte-
ning van Noord-Brabant
beschouwen het N. v. m. d.
opmerkingen gedrukt door
Legging der Brandersee.

rijkswaterstaat bibliotheek
directie flevoland
postbus 600
8200 AP Lelystad

Met afb. 1

ZUID

bx.
768.31

BIBLIOTHEEK
Reg. No. 3
DIENST DER ZUIDERZEEWERKEN

Opmerkingen betreffende de afwatering van Noordholland benoorden het IJ in verband met afsluiting en gedeeltelijke droogmaking van de Zuiderzee.

Na afsluiting en gedeeltelijke droogmaking van de Zuiderzee zal Noordholland benoorden het IJ kunnen afwateren op den IJboezem, op het IJsselmeer en op de Noordzee.

Waar verschillende plannen voor verbetering der afwatering van de genoemde streek in overweging zijn verdient het aanbeveling na te gaan in welke richting het met het oog op den toekomstigen toestand gewenscht is de afwatering, zooveel met den tegenwoordigen toestand bestaanbaar is, te leiden.

Op die wijze zal zooveel mogelijk ontgaan worden, dat wijzigingen in de bestaande afwateringen gebracht worden welke in de toekomst minder gunstig zouden zijn.

In de eerste plaats schijnt het gewenscht om geen water op den IJboezem te brengen, dat elders geloosd kan worden; hoe minder water toch op den IJboezem geloosd wordt, hoe kleiner deze zijn kan m.a.w. hoe geringer oppervlakte vruchtbaar land in den Z.W.hoek van de Zuiderzee, onbedijkt zal blijven. Is eenmaal de grootte van den IJboezem vastgesteld, dan zal het brengen van veel water op dien boezem tot gevolg hebben dat deze vaak een tamelijk hoogen stand heeft b.v. boven 30 à 35 cm -N.A.B. wat voor de binnenscheepvaart belangen nadeelig zou

zijn

474

zijn omdat bij dergelijke standen in de toekomst Schermerboezem er niet meer mede gemeen zou liggen en dus de verbindingssluisen tusschen beide boezems gesloten zouden zijn. Onder dergelijke omstandigheden is bovendien de natuurlijke loozing van Schermerboezem op den IJboezem gestremd.

9.2.3
In verband met de scheepvaart belangen en het aanbeveling verdienen het peil, waartoe de waterstanden op Schermerboezem in de toekomst zullen mogen oploopen, niet lager te stellen dan met het oog op de afwateringsbelangen strikt noodzakelijk is.

Vermeerderde afwatering op den zooveel groter en minder nauwkeurig beheerschten boezem van het IJsselmeer levert uiteraard minder bezwaren op dan loozing op den IJboezem, maar rechtstreeksche loozing op zee, zonder dat een tusschen boezem noodig is, is ongetwijfeld de meest wenschelijke oplossing.

Uit het voorgaande volgt de wenschelijkheid om er bij verbetering van de afwatering van het noordelijk deel van Noordholland naar te streven zoo min mogelijk water op den IJboezem te brengen, maar dit liever te voeren naar het IJsselmeer en de directe uitwatering op zee zooveel mogelijk te bevorderen.

Een andere factor, welke invloed kan uitoefenen bij de keuze van plannen voor verbeterde afwatering in Noordholland benoorden het IJ, is gelegen in den te verwachten aanleg, verbetering en

wijziging

wijziging van scheepvaartwegen, waardoor op verschillende loozingspunten een beteren toevoer van het water verkregen zal worden. Verbetering van het net van scheepvaartwegen is eenerzijds te verwachten als gevolg van de behoefte, welke daaraan in het bestaande land thans reeds wordt gevoeld, anderzijds als gevolg van de gedeeltelijke droogmaking van de Zuiderzee.

In verband met het laatstgenoemde zal men o.a. reeds nu rekening kunnen houden met den aanleg van kanalen Aartswoud - Kooi - Nieuwediepen Schardam - Hoorn - Enkhuizen, zoomede met het op Schermerboezempeil brengen van het Noordhollandsch kanaal van Purmerend tot nabij Amsterdam en vergrooting van den IJboezem.

Voor de afwatering op zee is beschikbaar het Noordhollandsch kanaal en komt beschikbaar het afwateringskanaal Aartswoud - Nieuwediep, terwijl het maken van eene nieuwe uitwatering nabij Petten meermalen ter sprake kwam.

Zooals o.a. blijkt uit het rapport omtrent de bemaling van Schermerboezem, opgemaakt door het Ingenieurs bureau DWARS, GROOTHOFF en VERHEY zal de waterafvoer door het Noordhollandsch kanaal niet beteekenend vergroot kunnen worden. Het kanaal is zeer geschikt voor den afvoer van het water uit het Koegras en de Zijpe, maar de uitmonding ligt te ver uit het hart van Schermerboezem om veel meer water van daar te kunnen afvoeren dan thans geschiedt; het verhang wordt daartoe te groot. Intusschen is het zeker gewenscht

het spuivermogen te Nieuwediep zooveel mogelijk te benutten.

Van een algemeen standpunt bezien zou eene nieuwe uitwatering aan de westkust aanbeveling verdienen; het schijnt daarom gewenscht dat de aandacht hierop gevestigd blijft.

Een afwatering te Petten zou het gemakkelijks te maken zijn, maar hier heeft men het bezwaar, dat het water over een belangrijken afstand door het Noordhollandsch kanaal aangevoerd moet worden.

Voor de toevloeiing van het water zou dan ook ongetwijfeld een nieuwe afwatering meer zuidelijk b.v. bij Egmond binnen gunstiger zijn; deze zal echter in verband met ^{het} grondwerk kostbaar worden.

Het kanaal Aartswoud - Nieuwediep zal het water van den Anna-Paulownapolder, de Wieringerwaard, de Waard- en Groetpolder, en de Schager en Niedorperkoggen zoomeer water van Raakmaatsboezem naar zee voeren. Dit kanaal zal zonder bezwaar groote hoeveelheden water kunnen afvoeren zoodat er naar gestreefd dient te worden de loozing bij Aartswoud zooveel mogelijk te versterken teneinde Schermerboezem daardoor te ontlasten. Een bezwaat hiertege levert thans de toestand van de Langeras, die het water naar Aartswoud voert. Men dient er echter op te rekenen dat in de toekomst een behoorlijk ruim scheepvaartkanaal uit het eentrum van het noordelijk deel van Noordholland naar Aartswoud in aansluiting aan het kanaal Aartswoud - Nieuwediep .

dat

dat midden door een belangrijke streek zal loopen, niet gemist zal kunnen worden. Dit kanaal in Z.W.-N.O. richting loopende zal een bijzonder gunstige gelegenheid bieden voor het afvoeren van water naar Aartswoud. Zorgt men dan tevens dat de Wester lange-reis langs de N.O.zijde van de Hagowaard in goeden toestand is, dan zal de gelegenheid om te Aartswoud water te loozen van veel grooter beteekenis kunnen worden, waardoor de waterbelasting in het noorde-lijk deel van het centrum van Schermerboezem zou verminderen.

Het bestuur van het betrokken Hoogheem-radschap heeft in beginsel besloten tot bemaling van Schermerboezem, en tot stichting van voorloopig éénemaal en wel te Schardam, zoodra de omstandig-heden dit zullen gedoogen. Daarbij is men geleid door het reeds aangehaalde rapport van het inge-nieursbureau DWARS-GROOTHOFF en VERHEY, waarin de noodzakelijkheid wordt betoogd van bemaling van Schermerboezem, en stichting van twee gemalen een groot te Schardam en een kleiner te Nauerna, ten-einde op enkele uitzonderingen na een boezemstand van niet hooger dan 0.30 - N.A.P. te waarborgen.

In dit rapport wordt er op gewezen dat het vermo- gen van de toevoer kanalen naar Schardam niet vol- doende is om de geheele bemaling op dit overigens zeer gunstige punt samen te trekken.

Bij deze plannen is eigenlijk geen reke- ning gehouden met de gevolgen van afsluiting van de Zuiderzee en indijking van den Z.W.polder.

Indijking

Indijking van den Z.W.polder zal aanleiding geven dat in elk geval een afwateringskanaal gemaakt zal moeten worden van af Schardam tot nabij het N.O.^{eind} punt van dien polder, vermoedelijk nabij Enkhuizen gelegen.

Dit kanaal dat hetzij op het peil van Schermerboezem, hetzij op dat van het IJsselmeer zal komen, schijnt ongeschikt als scheepvaartweg in Drechterland, in het bijzonder langs de Streek, omdat het te veel bestaande water verbindingen zou afsnijden, zoodat het, zij het wellicht met een enkele afsnijding, in hoofdzaak langs de Zuidzijde van Drechterland zal moeten loopen.

De plaatselijke belangen in die streek zullen beter gemaakt zijn door een kanaal met meer beperkte afmetingen van Hoorn naar Enkhuizen bezuiden den spoorweg; dit kanaal zou van Hoorn tot de Wijzend op het peil van den Honterpolder, waarmede de Gosterpolder wellicht gemeen kan komen, aangelegd kunnen worden en verder op het peil van het Grootslag. Te Hoorn zou dit kanaal in verbinding kunnen komen met het groote afwateringskanaal en te Enkhuizen met het IJsselmeer. Een dergelijk kanaal zou gebouwd moeten worden ter behartiging van de belangen van de betrokken streek en onafhankelijk van de Zuiderzeewerken.

Het zou een groot voordeel zijn wanneer het kanaal Schardam- Enkhuizen althans voor het grootste deel op Schermerboezenpeil kon liggen; in de eerste plaats kan dan de kanaaldijk aan de zijde van de nieuwer polder lager zijn en is in dien polder minder snel te vreezen dan wanneer

het kanaal op IJsselmeerpeil kwam te liggen, maar in de tweede plaats zal dan de scheepvaart van af het kanaal zonder schutten vrij door het grootste deel van Noordholland benoorden het IJ kunnen plaats hebben. De scheepvaart, welke hiervan profijt zou trekken, is die van Hoorn, dat aangewezen schijnt om een belangrijk centrum van het nieuwe gebied te worden, die van het eventueele binnen kanaal Enkhuizen-Hoorn en die van het noordelijk deel van den Z.W.polder.

Komt het gemaal te Schardam tot stand en blijft dat ook later behouden, dan zal het aldaar uitgevoerd water natuurlijk op het IJsselmeer moeten loozen; ook nadat het maken opgehouden heeft zal het bij eenigszins hoge standen van het IJsselmeer geruimen tijd duren eer het kanaalpeil en dat van Schermerboezem weder gelijk zijn; waarschijnlijk zal dit zelfs betrekkelijk zelden voorkomen zoodat ononderbroken doorvaart van het afwateringskanaal naar Schermerboezem slechts bij hoge uitzondering zou kunnen plaats hebben. Men kan dus zeggen dat een blijvend gemaal te Schardam practisch gesproken gemeenligging van het kanaal Schardam Enkhuizen met Schermerboezem uit sluit.

De beste oplossing zou dan ook verkregen worden door Schermerboezem door te trekken nagevoeg tot het eindpunt van het afwateringskanaal en aldaar het gemaal te stichten.

De vraag rijst echter of de voordeelen van gemeenligging van Schermerboezem met het afwa-

teringskanaal

afwateringskanaal een uitstel van de bemaling van dien boezem tot het tijdstip van den aanleg van het kanaal wettigen.

Mocht deze vraag ontkennend beantwoord moeten worden, dan dient de mogelijkheid overwogen te worden om de bemalingsinrichting te Schardam een dergelijk tijdelijk karakter te geven zoodat deze later naar 't eindpunt van het afwateringskanaal verplaatst zou kunnen worden.

Wordt Schermerboezem tot het eindpunt van het afwateringskanaal doorgetrokken dan ontstaat nog een moeilijkheid bij de voorziening in de afwateringen langs de Zuidzijde van Drechterland.

In de eerste plaats zou dan de Westerkoggen op Schermerboezem gaan loozen; hiervoor kan compensatie worden gegeven door de vergrooting van den boezem met het afwateringskanaal, zoo noodig door het onbedijkt laten van watervlakten bij verschillende dijkshoeken en door versterking van het ge- maal aan het eindpunt. Evenzoo zou gehandeld kunnen worden met de overige uitwateringen al zal dat ook meer bezwaren opleveren.

Mocht het binnenkanaal Hoorn-Enkhuizen aangelegd worden dan zou ook wellicht het westelijk deel dier uitwateringen verlegd kunnen worden naar de bemaling van de Honterpolder, welke dan versterkt zou moeten worden.

De afwatering van den Honterpolder en de beoosten daarvan gelegen afwateringen zou men rechtstreeks op het IJsselmeer kunnen brengen door Sche

merboezem

merboezem nabij het gemaal van de Honterpolder te doen eindigen en aldaar het kanaal door deuren af te sluiten en er het gemaal van Schermerboezem te stichten. Het levert geen overwegend bezwaar dat de sluis van het afwateringskanaal niet juist bij Enkhuizen gelegen is; alleen de vaart van Enkhuizen ^{zelf} naar de wateren op Schermerboezempeil zou hiervan eenige last door het schutten ondervinden, maar deze is zeker niet overwegend te noemen. In het oostelijke deel van het afwateringskanaal zou een verbindingssluis tusschen den nieuwen polder en het IJsselmeer gemaakt kunnen worden en Enkhuizen verbonden door deze sluis met den nieuwen polder en eventueel door de sluis van het binnenkanaal Enkhuizen-Hoorn met de Streek schijnt dan aangewezen om een belangrijke IJsselmeerhaven te worden.

De belangrijke verkeersontwikkeling, welke in de toekomst te verwachten is zal ongetwijfeld de drang naar een waterweg van Schardam naar Alkmaar versterken; wanneer eenmaal Raakmaats- en Schermerboezem gemeen zullen liggen zal deze vaarweg verkregen kunnen worden van af Lutje Schardam langs Ouden dijk, Avenhorn en Ursem naar Rustenburg vanwaar dan de nu nog tot Raakmaatsboezem behorende ringvaart langs de Zuidzijde van den Heer Hugowaard gevolgd zal kunnen worden. Mede zal wel behoefte ontstaan naar een goeden vaarweg van Lutje Schardam door de Trekvaart en de ringvaart van de ^{de} Beemster naar Purmerend.

De bestaande vaarten zullen dan in het belang van de Scheepvaart verbeterd worden o.a. bij

Avenhorn

Avenhorn en daardoor zal een beteren toevoer van het water naar Schardam worden verkregen, waardoor het bezwaar tegen krachtiger loozing aldaar dan thans is ontworpen, zou vervallen. Daar het afwateringskanaal Schardam-Enkhuizen in elk geval zeer ruime afmetingen zal kunnen verkrijgen rijst de vraag of in de toekomst de bemaling van Schermerboezem niet geheel aan de Oostzijde van het afwateringskanaal kan plaats hebben, waardoor de bemaling te Nauwerna geheel achterwege zou kunnen blijven.

In verband met de inundatie belangen van het Z.O.deel van Noordholland benoorden het IJ zal het *pand* Purmerend-Amsterdam van het Noordhollands kanaal op Schermerboezempeil worden gebracht, waardoor Schermerboezem eene nieuwe natuurlijke loozing op den IJboezem zal verkrijgen, welke de zeer weinig dienstige loozingen op de Zuiderzee bij Edam en Monnikendam op de Zuiderzee zal kunnen vervangen. Er zou dan bij Ilpendam eene verbinding gemaakt moeten worden tusschen de Purmerringvaart en het Noordhollandsch kanaal, waardoor dan tevens een korte binnen vaarweg op Schermerboezempeil van Amsterdam naar Monnikendam en Edam verkregen zou worden; door een kanaal langs de noordzijde van den Katwouderpolder zou deze vaarweg desgewenscht ook in verbinding gebracht kunnen worden met Volendam.

Voor de afwateringsbelangen van Schermerboezem zou dan een ringvaart van Monnikendam naar Schardam, welke voor het verkeertusschen het bestaande en het nieuw te maken land toch altijd hinderlijk is, niet noodig zijn:

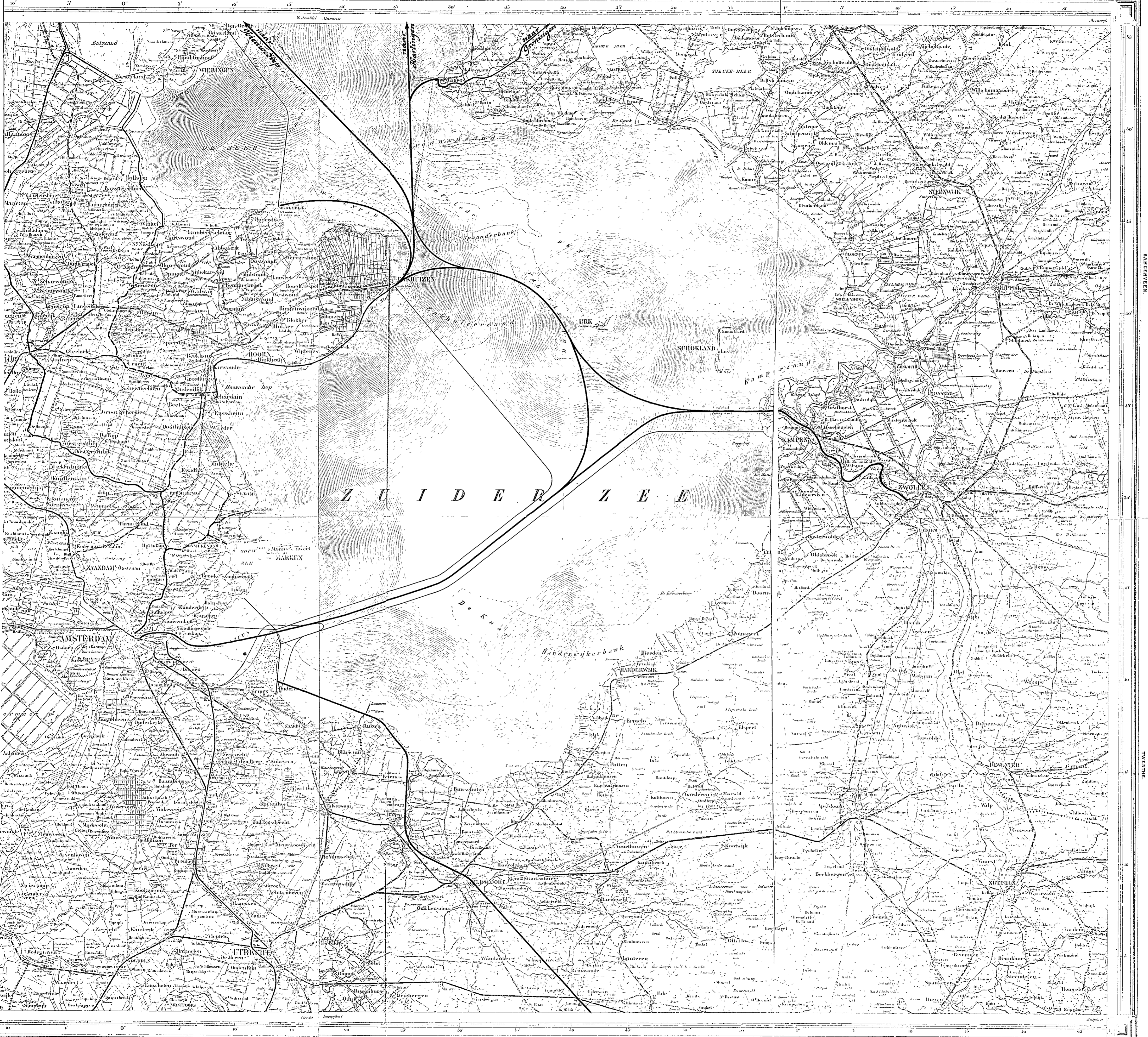
De verbinding bij Ilpendam zou verder aanleiding geven dat in geval van bemaling van Schermerboezem het water uit den Z.O.hoek niet alleen door de Weere naar Purmerend aangevoerd wordt maar ook door deze verbinding en het Noordhollandsch kanaal ; daar door zou het water gemakkelijker het gemaal te Schardam kunnen bereiken. Edam, dat aangewezen schijnt om een belangrijk centrum voor de nieuwe landen te worden, en trouwens ook Monnikendam zouden een verbindingsluis naar den nieuwen polder kunnen krijgen en dan een doorgaande vaartverbinding hebben , zoowel met Purmerend en Alkmaar als met Amsterdam, waarvan tevens het bestaande land groot nut zou hebben..

De bestaande afwatering van Waterland op de Zuiderzee zal wel het meest geschikt op den IJ-boezem gebracht kunnen worden; waar deze boezem zich wel in geen geval verder dan Uitdam zal uitstrekken zou het gewenscht zijn zoo een eventueel nieuw gemaal van Waterland bezuiden die plaats werd gemaakt.

Teneinde te kunnen nagaan in hoeverre het doortrekken van een ringvaart langs de westelijke zijde van den Z.W.polder noodig zal zijn met het oog op de scheepvaartbelangen zou het van groot belang zijn te weten welke afmetingen bij de te verwachten verbetering der vaarwegen in Noordholland benoorden het IJ aangehouden zullen worden.

DE INGENIEUR BIJ DE ZUIDERZEEWERKEN,

Van Vempeler

Z U I D E R Z E E

BARREVENEN

TWEENTHE

Topographische kaart

rijkswaterstaat bibliotheek
directie flevoland
postbus 600
8200 AP Lelystad

Behoort bij:

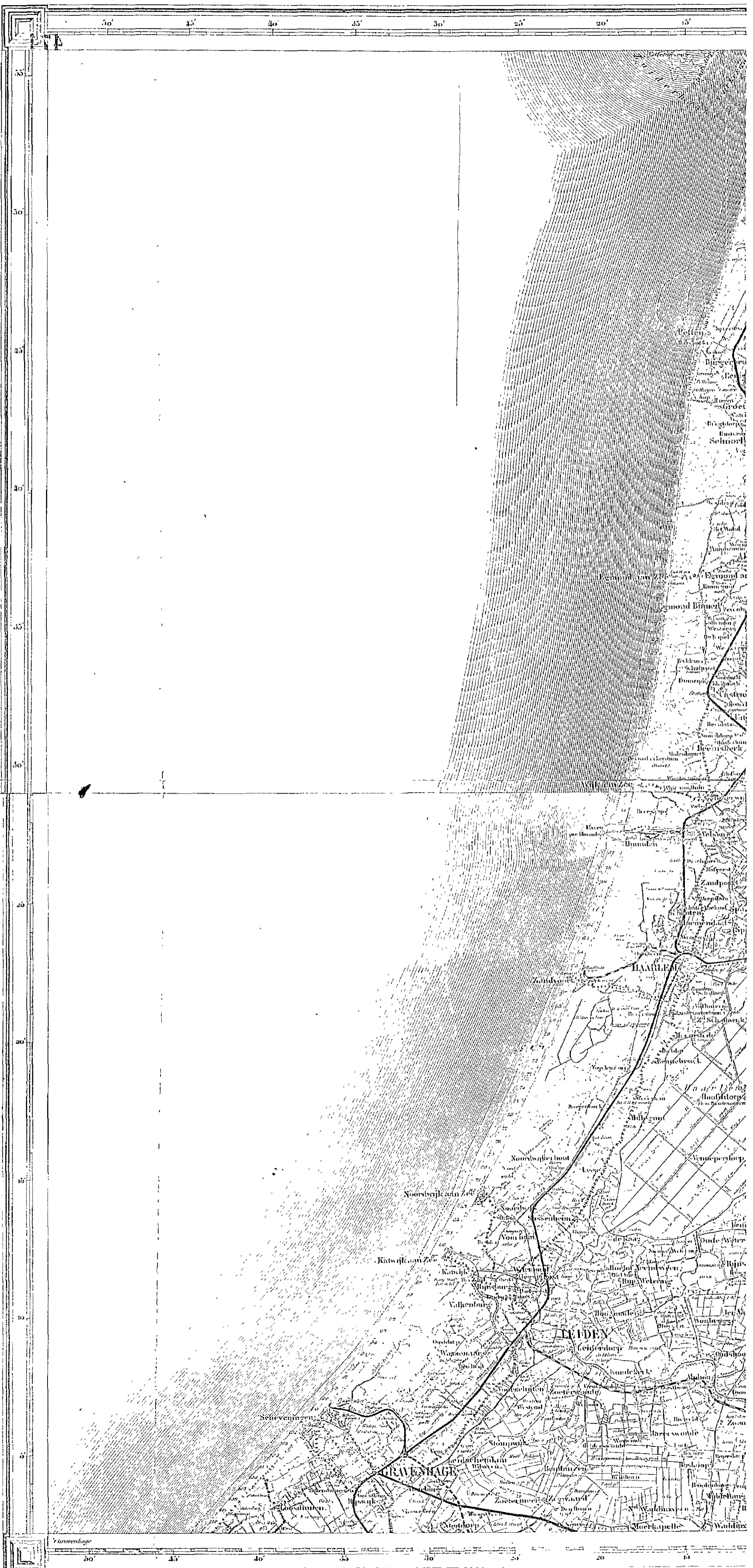
bx 76831

DIRECTIE
DER
ZUIDERZEEWERKEN.

Ref. No. 474/1920

KENNEMERLAND.

TEXEL.

Vaarsenlage

BIESBOSCH.

Schaal van 1:200 000.